

دانش آموزان راهبر

مصطفی سهرابلو، دبیر علوم تجربی، متوسطه اول پیرتاج، شهرستان بیجار

اواخر اردیبهشت‌ماه، با اصرار بچه‌های هر سه پایه مدرسه روستا برای رفتن به بیرون از کلاس و برگزاری مسابقه ورزشی به همراه مدیر و معلمان‌شان و به بهانه اینکه دروس به اتمام رسیده‌اند، بیرون رفتیم. این بار هم طبق معمول، شور و شادی بچه‌ها از حضور در فضای آزاد و بیرون از کلاس زیاد بود. از یک طرف بر سر نوع مسابقه و گروه‌بندی بچه‌ها و حضور مدیر و معلمان در تیم‌های بچه‌ها و علاقه بچه‌ها به حضور معلمان در تیم آن‌ها بحث وجود داشت و مدیر هم برای لحظاتی از این وضعیت مستأصل بود و البته می‌شد با کمی تحکم و اجبار آن‌ها را در گروه‌هایی مشخص قرار داد اما در این حالت، شوق ایجاد شده در بچه‌ها و رضایت درونی از بین می‌رفت تا اینکه مدیر متوجه بهاره شد و گفت: «بهاره، برنامه مسابقه دخترها امروز به عهده تو...» جالب است که بهاره با صحبت‌های کوتاه با دخترها و جلب رضایت آن‌ها در زمان کمی آن‌ها را برای اجرای بازی گروهی در زمین کناری مجاب کرد و بچه‌ها با شور و شوق مشغول مسابقه و ... شدند؛ کاری که در وهله اول سخت و زمان‌بر به نظر می‌رسید.

راهبر یا تسهیلگر یاد می‌کنیم. در بهبود وضعیت کلاس‌های درس است. برای مثال، رهبری و تأثیرگذاری این عده از این دانش‌آموزان در کلاس علوم تجربی نهم همان روستا باعث شد بتوانیم رویکرد یادگیری مشارکتی را به‌عنوان یکی از رویکردهای نوین آموزشی به شکل مناسبی اجرا کنیم. حضور این دانش‌آموزان در تشکیل انواع گروه‌ها و حلقه‌های یادگیری و توانایی آن‌ها در جلب مشارکت (گفت‌وگو، اظهارنظر، دست‌ورزی و ...) بیشتر دانش‌آموزان از جمله افراد خجالتی و کم‌توان، و در نتیجه کمک به بهبود ارتباطات مختلف یادگیری و آموزشی در دروس بسیار قابل توجه بود.

سخن پایانی

در بیشتر مواقع، حضور «دانش‌آموزان راهبر» که ویژگی‌های لازم برای ایجاد ارتباط مؤثر و تعامل با هم‌کلاسی‌ها و هدایت آن‌ها را دارند در مدارس باعث تحول مثبت و بهبود و تسهیل روابط بچه‌ها با یکدیگر و همچنین با معلمان و عوامل مدرسه می‌شود. این امر در بهبود روابط مختلف آموزشی، هیجانی، تربیتی و ... مدرسه و دانش‌آموزان و به تبع آن، بهبود یادگیری جمعی نقش مؤثری دارد. در واقع، توانمندی‌های مختلف فکری و شخصیتی و ... دانش‌آموزان از جمله ظرفیت‌های مؤثر مدارس است که با مدیریت مناسب در سطح مدرسه و درون کلاس‌های درس و همچنین فضای بیرون مدرسه مانند اردوها، در بهبود شکل و محتوای ارتباطات آموزشی و تربیتی دانش‌آموزان و عوامل مدرسه نقش بسزایی خواهد داشت و از جمله نتایج آن، تسریع و تعمیق یادگیری‌ها، ایجاد مدرسه شاداب و مشارکت حداکثری بین دانش‌آموزان است.

بخش‌های مختلف خوابگاه شبانه‌روزی، بالاخره مراجعه دو نفر از بچه‌ها به اتاق سرپرستی و اعلام آمادگی‌شان برای بر عهده گرفتن داوطلبانه مسئولیت ورزش خوابگاه، کمک‌حال این وضعیت شد؛ به طوری که آن دو نفر با علاقه و همکاری توانستند برنامه‌ریزی‌های لازم را با همراه کردن دیگر دانش‌آموزان و جلب رضایت آن‌ها و البته حمایت بچه‌ها از این دو نفر، با موفقیت بالایی انجام دهند. این کار باعث شد که روند نقش‌آفرینی دانش‌آموزانی که از آن‌ها با عنوان دانش‌آموزان راهبر و تسهیلگر یاد می‌کنیم، در بخش‌های دیگر خوابگاه مانند بهداشت، مطالعه و نظافت عمومی نیز با حضور دانش‌آموزان تأثیرگذار دیگر (راهبر) به شکل مؤثری جریان یابد.

این فعالیت‌های مؤثر که با نقش‌آفرینی دانش‌آموزان، به‌ویژه دانش‌آموزان راهبر، انجام می‌شوند، محدودیت خاصی ندارند. برای مثال، چند روز پیش که با بچه‌های مدرسه روستا به اردو رفته بودیم، یکی دو نفر از همین دانش‌آموزان به‌صورت داوطلبانه در کنار عوامل مدرسه، مدیریت بیشتر کارها (پختن و توزیع غذا، طراحی برنامه‌های تفریحی-آموزشی خلاقانه در روز اردو و ...) و هماهنگی‌های آن روز را به بهترین و خلاقانه‌ترین شکل برعهده گرفتند و جالب‌تر اینکه دانش‌آموزان از وضعیت به وجود آمده رضایت نسبی داشتند.

نکته مهم دیگر، نقش درخور توجه این دانش‌آموزان - که از آنان به‌عنوان

این اتفاق ساده اما مهم مرا به یاد وضعیت مشابهی در خوابگاه شبانه‌روزی انداخت؛ سرپرست بودم و لازم بود بیش از صد دانش‌آموز پسر را برای حضور مناسب در محیط خوابگاه مدیریت و سازماندهی کنم. اوایل سال و حتی در طول سال با توجه به خواست‌ها و علایق متفاوت ورزشی و فرهنگی و ... بچه‌ها، برنامه‌ریزی ساعات چگونگی حضور آن‌ها در خوابگاه با مشکلات و ناهماهنگی‌هایی همراه بود؛ از جمله این موارد، موضوع ورزش و به‌ویژه مسابقات فوتبال خوابگاهی در بعدازظهرها بود که پس از اعلام جمعی به دانش‌آموزان مبنی بر لزوم کمک و مشارکت آن‌ها در